

Nærings- og fiskeridepartementet

21. september 2016

Høring av implementering av Meld. St. 16 (2014-2015)

Vi viser til høring av implementering av Meld. St. 16 (2014-2015), havbruksmeldinga. Natur og Ungdom vil med dette avgi sitt høringsinnspill.

Oppdrettsnæringa er i dag ikke miljømessig bærekraftig. Lakselus er en trussel mot viltlevende laks og sjøørrett spesielt, og oppdrett står ellers for en rekke miljøproblemer som utgjør trusler mot økosystemene langs kysten generelt. Innføring av produksjonsområder er et godt og nødvendig skritt mot en forvaltning som tar hensyn til den samlede belastningen på økosystemet, i henhold til kravene i naturmangfoldloven §10.

Branngater og nasjonale laksefjorder

For at ordningen skal fungere etter hensikten må spredningen av lakselus mellom områdene være minst mulig. Natur og Ungdom støtter forslaget om å dele inn kysten i 12 produksjonsområder med utgangspunkt i naturgitte barrierer. Forslaget om soner, med tilhørende branngater, går tilbake til arealutvalgets rapport og den forrige havbruksmeldinga, og ble senest gjentatt i Stortingets behandling av den gjeldende havbruksmeldinga. Vi synes det er beklagelig at arbeidet med branngatene er tatt ut av denne høringen.

Havforskningsinstituttet har, i følge rapport nr. 20-2015 der de presenterer forslaget til produksjonsområder, ikke tolket mandatet slik at de skal utrede branngater, men påpeker samtidig at dette har stor betydning for utveksling av lakselus mellom områdene. Med tanke på gjentatte vedtak om branngater, som en integrert del av produksjonsområde-modellen, synes vi det er merkelig at det ikke er gitt et tydeligere mandat om å utrede dette. Med bakgrunn i dette mener vi det er nødvendig med en tilleggsutredning hvor det legges inn branngater mellom produksjonsområdene. Vi vil her trekke fram nasjonale laksefjorder som et godt utgangspunkt for branngater.

Unntak fra handlingsregelen

Det blir i høringsforslaget skissert fire ulike alternative kriterier (kapittel 7) for unntak fra handlingsregelen. Gis det unntak basert på antall lus per oppdrettsfisk, vil man i et tenkt scenario fortsatt kunne ha stor samlet belastning på ville laksefisk, all den tid et

høyt antall oppdrettsfisk vil kunne gi store mengder lus. Unntakene kan dermed bli så omfattende at de undergraver selve målet med å innføre det nye systemet.

I havbruksmeldinga legges det i utgangspunktet opp til en mulighet for unntak fra handlingsregelen dersom det kan dokumenteres at et anlegg ikke er skyld i den dårlige miljøtilstanden. Vi mener denne hjemmelen er tilstrekkelig for å kunne unnta et anlegg som åpenbart ikke bidrar til problemet. Samtidig er innføringen av produksjonsområder, med en samlet vurdering av større områder, en realitetsorientering: det går ikke an å løse luseproblemene på anleggsnivå, all den tid lusen sprer seg over store avstander mellom ulike anlegg. Dermed vil det være lite hensiktsmessig å åpne for omfattende unntak, som de skissert i alternativ 2, 3 og 4, som i verste fall vil kunne tilsidesette hele ordningen.

Grenseverdier og kvalitetsnormen for villaks

Kvalitetsnormen for villaks, vedtatt i 2013 med hjemmel i naturmangfoldloven §13, er en juridisk norm for naturmangfold. Den setter krav til kvalitet for villaksbestandene, der minimum god kvalitet for hver enkelt villaksbestand skal opprettholdes eller nås snarest mulig. God kvalitet innebærer at 80 % av den naturlige laksebestanden og 80 % av det naturlige høstingspotensialet er intakt, med et strengere krav til mindre bestander. Bare 1 av 5 villaksbestander oppnår kvalitetsnormens krav, ifølge temarapport nr. 4/2016 fra Vitenskapelig råd for lakseforvaltning.

Grenseverdiene i havbruksmeldingens trafikklys-system gir følgende grenseverdier (tabell 10.1):

Lav risiko/påvirkning	Moderat risiko/påvirkning	Høy risiko/påvirkning
Det er sannsynlig at < 10 prosent av populasjonen dør pga. luseinfeksjon	Det er sannsynlig at 10 - 30 prosent av populasjonen dør pga. luseinfeksjon	Det er sannsynlig at > 30 prosent av populasjonen dør pga. luseinfeksjon

I meldinga nevnes kvalitetsnormen i forbindelse med grenseverdiene for lakselus (10.3 Spesifikt om luseindikatorer):

“Grenseverdier for hva som er liten, moderat og høy miljøpåvirkning ved verifisering følger av tabellen under, som følger av Kgl. Res. om kvalitetsnorm for villaks”.

Og videre i Næringskomiteens innstilling (2.9 Grenseverdier):

“Komiteen merker seg at grenseverdiene følger av Kongelig resolusjon om kvalitetsnorm for villaks.”

Det virker videre utydelig hva som måtte være den faglige begrunnelsen for disse grenseverdiene, da det ikke fremkommer i havbruksmeldinga. Det drøftes ikke nærmere hvordan eller hvorfor de foreslåtte grenseverdiene skulle være i tråd med kvalitetsnormen. Det er mye som tyder på at det motsatte er tilfellet:

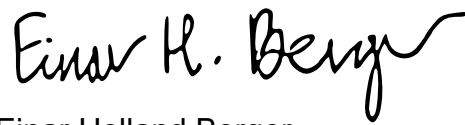
- Allerede ved 20 prosent dødelighet i bestanden vil kvalitetsnormen være brutt. Dette plasserer seg midt i gult intervall, altså godt inne i hva som synes godt nok til å opprettholde stabil produksjon. Først 10 prosentpoeng senere, ved 30 prosent, vil produksjonen i området reduseres.
- Kvalitetsnormen forholder seg til de enkelte villaksbestandene, mens grenseverdiene måles for flere bestander i et produksjonsområde. Dette medfører at enkelte sårbare eller særlig påvirkede bestander vil bryte kvalitetsnormens krav, selv om området som helhet ligger innenfor grenseverdiene for gult eller grønt lys.
- Grenseverdiene vurderer påvirkningen fra lakselus fra oppdrett som den eneste påvirkningen på villaks, og tar ikke høyde for andre faktorer som skader villaksbestandene. Dette gir enda mindre rom innenfor kvalitetsnormens krav, og er ikke i tråd med naturmangfoldlovens §10 om en vurdering av samlet belastning på økosystemet

Natur og Ungdom krever derfor at grenseverdiene strammes kraftig inn basert på faglige vurderinger, slik at de er i tråd med kvalitetsnormen for villaks og naturmangfoldloven.

På vegne av Natur og Ungdom,

Olav Aga
Sentralstyremedlem og
fagleder fiskeri og oppdrett

Einar Helland Berger
Sentralstyremedlem og
fagmedarbeider fiskeri og oppdrett